

Repertoriul jurisprudenței

CONCLUZIILE AVOCATULUI GENERAL
ELEANOR SHARPSTON
 prezentate la 14 noiembrie 2013¹

Cauza C-351/12

**Ochranný svaz autorský pro práva k dílům hudebním, o.s. (OSA)
 împotriva
 Léčebné lázně Mariánské Lázně a.s.**

[cerere de decizie preliminară formulată de Krajský soud v Plzni (Republica Cehă)]

„Drepturi de autor și drepturi conexe în societatea informațională — Directiva 2001/29/CE — Definiția «comunicării publice» — Comunicare prin intermediul unor aparate de radio sau de televiziune din camerele unui centru balnear — Efect direct — Libera prestare a serviciilor — Drepturi exclusive acordate unei societăți de gestionare colectivă a drepturilor de autor într-un stat membru”

1. Aparatele de radio și de televiziune din camerele unui centru balnear rezidențial din Republica Cehă oferă acces la opere radiodifuzate sau televizate. Potrivit Directivei 2001/29², titularii dreptului de autor asupra unor astfel de opere au dreptul exclusiv să autorizeze „comunicarea publică” a acestora și pot solicita redevențe pentru aceasta. O societate de gestionare colectivă a drepturilor de autor, titulară a drepturilor exclusive de a încheia contracte de licență și de a colecta redevențe în numele autorilor de opere muzicale în Republica Cehă, solicită redevențe pentru această comunicare publică realizată de centrul balnear în discuție. Centrul balnear obiectează susținând că serviciul în cauză nu reprezintă o „comunicare publică” și că monopolul teritorial al societății cehe de gestionare colectivă încalcă dreptul pe care dispozițiile Uniunii cu privire la libera prestare a serviciilor îl conferă centrului balnear de a încheia un contract de licență cu o societate de gestionare colectivă dintr-un alt stat membru – o situație care, susține acesta, este agravată de abuzul de poziție dominantă pe piața națională al societății cehe, care se materializează prin perceperea unor redevențe excesive.

2. Krajský soud v Plzni (Tribunalul Regional Pilsen) solicită să se stabilească: dacă serviciul în cauză reprezintă o „comunicare publică” în sensul Directivei 2001/29, dacă dispozițiile relevante ale acestei directive sunt suficient de precise și de necondiționate pentru a fi invocate în cadrul unui litigiu între particulari și dacă dreptul Uniunii se opune ca un stat membru să acorde drepturi exclusive pe teritoriul său unei singure societăți de gestionare colectivă a drepturilor de autor.

1 — Limba originală: engleza.

2 — Directiva 2001/29/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 22 mai 2001 privind armonizarea anumitor aspecte ale dreptului de autor și drepturilor conexe în societatea informațională (JO L 167, p. 10, Ediție specială, 17/vol. 1, p. 230).

Dreptul Uniunii aplicabil

Dreptul de autor și drepturile conexe

3. Articolul 3 alineatul (1) din Directiva 2001/29 prevede: „Statele membre prevăd dreptul exclusiv al autorului de a autoriza sau de a interzice orice comunicare publică a operelor lor, prin cablu sau fără cablu, inclusiv punerea la dispoziția publicului a operelor lor, astfel încât oricine să poată avea acces la acestea din orice loc și în orice moment.”

4. Articolul 5 din Directiva 2001/29 prevede în special:

„[...]”

(2) Statele membre pot să prevadă excepții și limitări de la dreptul de reproducere prevăzut la articolul 2 în următoarele cazuri:

[...]

(e) pentru reproduceri ale programelor difuzate de instituții sociale non-profit, cum ar fi spitale sau închisori, cu condiția ca titularii de drepturi să primească compensații echitabile.

(3) Statele membre pot să prevadă excepții sau limitări la drepturile prevăzute la [articolul 3] în următoarele cazuri:

[...]

(b) utilizări, în folosul persoanelor cu handicap, având legătură directă cu acel handicap, de natură necomercială, în măsura impusă de handicapul specific;

[...]

(5) Excepțiile și limitările prevăzute la [alineatul (3)] se aplică numai în anumite cazuri speciale care nu intră în conflict cu exploatarea normală a operei sau a altui obiect protejat și nu aduc în mod nejustificat atingere intereselor legitime ale titularului dreptului.”

Libera prestare a serviciilor

5. Articolul 56 TFUE și următoarele interzic³ restricțiile privind libera prestare a serviciilor în cadrul Uniunii cu privire la resortisanții statelor membre stabiliți într-un alt stat membru decât cel al beneficiarului serviciilor. Serviciile sunt definite la articolul 57 TFUE ca fiind „furnizate în mod obișnuit în schimbul unei remunerații, în măsura în care nu sunt reglementate de dispozițiile privind libera circulație a mărfurilor, a capitalurilor și a persoanelor” și ca incluzând în special „activități cu caracter industrial”, „activități cu caracter comercial”, „activități artisanale” și „activități prestate în cadrul profesiunilor liberale”.

3 — Sub rezerva anumitor condiții care nu prezintă relevanță în prezenta cauză.

6. Aceste dispoziții sunt transpuse și clarificate, printre altele, de Directiva 2006/123⁴, al cărei articol 1 prevede:

„(1) Prezenta directivă stabilește dispoziții generale pentru facilitarea exercitării libertății de stabilire pentru prestatorii de servicii și a liberei circulații a serviciilor, menținând totodată un nivel ridicat al calității serviciilor.

(2) Prezenta directivă nu are ca obiect liberalizarea serviciilor de interes economic general, rezervate organismelor publice sau private, și nici privatizarea organismelor publice prestatoare de servicii.

(3) Prezenta directivă nu are ca obiect eliminarea monopolurilor care prestează servicii și nici ajutoarele acordate de statele membre în baza normelor comunitare în materie de concurență.

Prezenta directivă nu afectează libertatea statelor membre de a defini, în conformitate cu legislația comunitară, ceea ce consideră servicii de interes economic general, felul în care ar trebui să fie aceste servicii organizate și finanțate în conformitate cu normele referitoare la ajutoarele de stat sau obligațiile specifice pe care trebuie să le îndeplinească acestea.

[...]”

7. Articolul 2 prevede, printre altele:

„[...]

(2) Prezenta directivă nu se aplică pentru următoarele activități:

(a) servicii neeconomice de interes general;

[...]”

8. Articolul 4 alineatul (1) definește „serviciul” ca fiind „orice activitate economică independentă, prestată în mod obișnuit în schimbul unei remunerații, menționată la articolul [57 TFUE]”.

9. Articolul 16 din Directiva 2006/123 prevede în special:

„(1) Statele membre respectă dreptul prestatorilor de a furniza servicii într-un stat membru altul decât cel în care sunt stabiliți.

[...]Statele membre nu pot condiționa accesul la o activitate de servicii sau exercitarea acesteia pe teritoriul lor de îndeplinirea oricăror cerințe care nu respectă următoarele principii:

(a) nediscriminare: cerințele nu trebuie să fie, direct sau indirect, discriminatorii pe motiv de cetățenie sau, în ceea ce privește persoanele juridice, pe motivul privind statul membru în care sunt stabilite;

[...]

(2) Statele membre nu pot să restrângă libertatea de a presta servicii în cazul unui prestator stabilit într-un alt stat membru impunând una dintre cerințele următoare:

(a) obligația prestatorului de a fi stabilit pe teritoriul lor;

4 — Directiva 2006/123/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 12 decembrie 2006 privind serviciile în cadrul pieței interne (JO L 376, p. 36, Ediție specială, 13/vol. 58, p. 50).

- (b) obligația prestatorului de a obține o autorizație din partea autorităților competente, inclusiv înscrierea într-un registru sau într-un ordin sau asociație profesională pe teritoriul lor, cu excepția cazurilor prevăzute de prezenta directivă sau de alte instrumente comunitare;

[...]”

10. Cu toate acestea, potrivit articolului 17, articolul 16 nu se aplică, printre altele:

- „1. serviciilor de interes economic general prestate într-un alt stat membru [...]

[...]

11. drepturilor de autor și drepturilor conexe [...]”

Reguli de concurență aplicabile întreprinderilor

11. Articolul 102 TFUE prevede în special:

„Este incompatibilă cu piața internă și interzisă, în măsura în care poate afecta comerțul dintre statele membre, folosirea în mod abuziv de către una sau mai multe întreprinderi a unei poziții dominante deținute pe piața internă sau pe o parte semnificativă a acesteia.

Aceste practici abuzive pot consta în special în:

- (a) impunerea, direct sau indirect, a prețurilor de vânzare sau de cumpărare sau a altor condiții de tranzacționare inechitabile;

[...]”

12. Articolul 106 TFUE prevede în special:

„(1) În ceea ce privește întreprinderile publice și întreprinderile cărora le acordă drepturi speciale sau exclusive, statele membre nu adoptă și nu mențin nicio măsură care contravine normelor tratatelor și, în special, normelor [care interzic discriminarea pe motive de cetățenie sau de naționalitate și care privesc concurența].

(2) Întreprinderile care au sarcina de a gestiona serviciile de interes economic general sau care prezintă caracter de monopol fiscal se supun normelor tratatelor și, în special, regulilor de concurență, în măsura în care aplicarea acestor norme nu împiedică, în drept sau în fapt, îndeplinirea misiunii speciale care le-a fost încredințată. Dezvoltarea schimburilor comerciale nu trebuie să fie afectată într-o măsură care contravine intereselor Uniunii.

[...]”

Dreptul ceh aplicabil

13. Potrivit articolului 23 din Legea nr. 121/2000 privind dreptul de autor (denumită în continuare „Legea privind dreptul de autor”), „radiodifuzare radiofonică sau televizată a unei opere” înseamnă punerea la dispoziție a operei radiodifuzate prin radio sau prin televiziune prin intermediul unui aparat care din punct de vedere tehnic ar fi în măsură să recepționeze o emisiune radio sau televizată. Totuși, aceasta nu include punerea unei opere la dispoziția pacienților în cursul prestării serviciilor de

îngrijire medicală în centre de sănătate⁵.

14. Potrivit articolului 97 alineatul 1 din Legea privind dreptul de autor, persoana care a obținut autorizația de gestionare colectivă este o societate de gestionare colectivă. Potrivit articolului 98 alineatul 6 litera (c) din Legea privind drepturile de autor, se acordă autorizație unui solicitant dacă, printre altele, nicio altă persoană nu a fost deja autorizată să exercite același drept privind același obiect protejat, iar, în măsura în care se referă la o operă, privind acest tip de operă. Instanța de trimitere afirmă că această dispoziție stabilește un monopol legal în Republica Cehă.

Situația de fapt, procedura și întrebările preliminare

15. Ochranný svaz autorský pro práva k dílům hudebním, o.s. (Societatea pentru Protecția Drepturilor de Autor privind Operele Muzicale, denumită în continuare „OSA”), este o societate de gestionare colectivă autorizată în Republica Cehă. Aceasta acționează și în numele altor societăți de gestionare colectivă stabilite atât în Republica Cehă, cât și în alte state membre.

16. Léčebné lázně Mariánské Lázně a.s. (întreprindere de cură balneară din Marienbad, denumită în continuare „centrul balnear”) oferă, printre altele, servicii în domeniul îngrijirilor spitalicești și ambulatorii (preventive, curative și de recuperare) prin utilizarea izvoarelor medicinale naturale locale, precum și servicii de cazare și de masă.

17. În cursul perioadei în discuție (1 mai 2008-31 decembrie 2009), în camerele centrului balnear au fost instalate aparate de radio și de televiziune care ofereau acces la operele gestionate de OSA. Cu toate acestea, centrul balnear nu a încheiat un contract de licență cu OSA. Aceasta din urmă solicită redevențe în cuantum de 546 995 CZK (aproximativ 21 000 EUR) și dobânzile aferente.

18. Centrul balnear susține că îi este aplicabilă excepția prevăzută la articolul 23 din Legea privind dreptul de autor. Potrivit acestuia, dispoziția respectivă este în conformitate cu Directiva 2001/29, iar în caz contrar, aceasta din urmă nu ar putea fi invocată în cadrul unui litigiu între particulari. Mai mult, susține acesta, OSA abuzează de poziția sa de monopol prin impunerea unor redevențe mai ridicate decât cele percepute în statele membre învecinate. Centrul balnear, care are o clientelă internațională și aparate de radio și de televiziune care recepționează stații străine, se află astfel în dezavantaj concurențial față de unități similare din statele membre învecinate.

19. Krajský soud v Plzni solicită pronunțarea unei decizii preliminare cu privire la următoarele întrebări:

- „1) Directiva 2001/29 [...] trebuie interpretată în sensul că este contrară articolelor 3 și 5 din aceasta [mai exact, articolului 5 alineatul (2) litera (e), articolului 5 alineatul (3) litera (b) și articolului 5 alineatul (5)] excepția care nu permite remunerarea autorilor pentru comunicarea operelor lor prin radiodifuzare televizată sau radiofonică, prin intermediul unui aparat de radio sau de televiziune, pacienților aflați în camerele unui centru balnear care este o întreprindere comercială?
- 2) Conținutul acestor dispoziții ale directivei privind utilizarea menționată mai sus a unei opere este suficient de necondiționat și de precis pentru ca societățile de gestionare colectivă a drepturilor de autor să le poată invoca în fața instanțelor naționale în cadrul unui litigiu între particulari, dacă statul nu a transpus în mod corect directiva în dreptul intern?

5 — Până în luna august 2008, excepția privea și punerea la dispoziție a unei opere persoanelor cazate în cadrul prestării de servicii în legătură cu această cazare.

3) Articolul 56 [TFUE] și următoarele și articolul 102 [TFUE] (și chiar articolul 16 din Directiva 2006/123 [...]) trebuie interpretate în sensul că se opun aplicării unei reglementări naționale care rezervă gestionarea colectivă a drepturilor de autor pe teritoriul statului unei singure societăți de gestionare colectivă a drepturilor de autor (monopol) și, astfel, nu permite destinatarului serviciului să aleagă liber o societate de gestionare colectivă dintr-un alt stat al Uniunii Europene?”

20. Părțile din litigiul principal, guvernele austriac, ceh, german, maghiar și polonez și Comisia Europeană au prezentat observații scrise – și toate, cu excepția guvernului german, au prezentat observații orale în ședința care a avut loc la 26 iunie 2013. La solicitarea Curții, observațiile orale s-au limitat la a treia întrebare, în măsura în care aceasta privește interpretarea articolului 56 TFUE.

Apreciere

Prima întrebare

21. Problema principală este aceea dacă situația menționată la articolul 23 din Legea privind dreptul de autor (opere protejate prin dreptul de autor puse la dispoziție, prin transmisie radiofonică sau televizată, pacienților care primesc îngrijire medicală într-un centru de sănătate) ar trebui analizată în mod similar cu situația din Hotărârea SGAE⁶ (în care Curtea a apreciat că distribuția unui semnal prin intermediul aparatelor de televiziune de un hotel clienților cazați în camerele sale constituia o „comunicare publică”) sau cu situația din Hotărârea SCF⁷ (în care Curtea a apreciat că o „comunicare publică” nu includea difuzarea gratuită de fonograme realizată într-un cabinet stomatologic privat în avantajul clienței, care beneficia de aceasta independent de voința sa).

22. Desigur, instanței naționale competente îi revine obligația de a stabili dacă situația din procedura principală – care privește opere radiodifuzate puse la dispoziție în camerele unui centru balnear – constituie o situație în care operele sunt puse la dispoziția pacienților care primesc îngrijire medicală într-un centru de sănătate în sensul articolului 23 din Legea privind dreptul de autor.

23. Pe scurt, OSA, guvernul ceh și Comisia susțin că comunicarea unei opere prin intermediul aparatelor de radio sau de televiziune situate în camerele unui centru balnear reprezintă o comunicare publică. Acestea consideră că împrejurările în cauză sunt similare cu cele din Hotărârea SGAE și sunt diferite de cele din Hotărârea SCF. Centrul balnear împărtășește opinia contrară.

24. Suntem de acord cu OSA, cu guvernul ceh și cu Comisia.

6 — Hotărârea din 7 decembrie 2006 (C-306/05, Rec., p. I-11519, punctele 32-47).

7 — Hotărârea din 15 martie 2012 (C-135/10, punctele 70-102).

25. Este adevărat că, în Hotărârea SCF, Curtea a interpretat expresia „comunicare publică”, astfel cum figurează la articolul 8 alineatul (2) din Directiva 92/100⁸, iar nu astfel cum figurează la articolul 3 alineatul (1) din Directiva 2001/29. Cu toate acestea, atunci când a realizat această interpretare, Curtea s-a bazat în mare măsură pe Hotărârile sale SGAE și Football Association Premier League și alții⁹, care priveau articolul 3 alineatul (1) din Directiva 2001/29. Deși a făcut distincție între cele două dispoziții, Curtea a procedat astfel numai pentru a sublinia relevanța și mai mare a caracterului lucrativ al operațiunii în contextul Directivei 92/100¹⁰.

26. În această hotărâre, pentru a aprecia dacă este vorba despre „comunicare publică” în sensul directivelor în cauză, Curtea a stabilit mai multe criterii, derivate în parte din interpretarea acordurilor internaționale obligatorii pentru Uniune și/sau pentru statele membre¹¹. Aceste criterii pot fi rezumate după cum urmează.

27. În primul rând, expresia trebuie interpretată în sens larg, astfel încât să asigure un nivel ridicat de protecție în favoarea titularilor¹². În al doilea rând, mijlocul specific de comunicare nu este decisiv, important este ca publicul să fie în măsură să acceseze operele în discuție¹³. În al treilea rând, noțiunea „public” implică un număr nedeterminat, dar destul de important de telespectatori și de radioascultători potențiali și, în această privință, trebuie să se țină cont de efectul cumulativ al numărului de potențiali destinatari luați în considerare atât din punct de vedere colectiv, cât și din punct de vedere succesiv¹⁴. În al patrulea rând, publicul în cauză trebuie să fie un public „nou” în sensul că este diferit de publicul avut în vedere în momentul autorizării emisiunii radiodifuzate inițiale (precum cazul în care, de exemplu, o emisiune radiodifuzată destinată unei vizionări private este prezentată unui public larg)¹⁵. În sfârșit, în cazul în care comunicarea implică un element cu caracter lucrativ (de exemplu, dacă atrage clienți), acest lucru este un indiciu pertinent că respectiva comunicare nu intră numai în sfera dreptului la o remunerație echitabilă prevăzut la articolul 8 din Directiva 92/100 sau din Directiva 2006/115, ci și în sfera dreptului de comunicare publică prevăzut la articolul 3 din Directiva 2001/29¹⁶.

28. Apreciem că, dacă se aplică aceste criterii, dotarea camerelor dintr-un centru balnear cu aparate de radio și de televiziune și asigurarea semnalului necesar pentru ascultarea sau vizionarea emisiunilor radiodifuzate trebuie să intre în sfera noțiunii „comunicare publică” în sensul articolului 3 alineatul (1) din Directiva 2001/29, exceptând cazul în care, în împrejurări excepționale, nu sunt întrunite unul sau mai multe dintre aceste criterii. În special, un centru balnear poate oferi cazare, atât în mod simultan,

8 — Directiva 92/100/CEE a Consiliului din 19 noiembrie 1992 privind dreptul de închiriere și de împrumut și anumite drepturi conexe dreptului de autor în domeniul proprietății intelectuale (JO L 346, p. 61, Ediție specială, 17/vol. 1, p. 120); a se vedea actualul articol 8 alineatul (2) din Directiva 2006/115/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 12 decembrie 2006 privind dreptul de închiriere și de împrumut și anumite drepturi conexe dreptului de autor în domeniul proprietății intelectuale (versiune codificată) (JO L 376, p. 28, Ediție specială, 17/vol. 3, p. 14). Această dispoziție (nemodificată în 2006) prevede: „Statele membre prevăd un drept pentru a asigura că o remunerație echitabilă unică este plătită de utilizator, atunci când o fonogramă publicată în scopuri comerciale sau o reproducere a acestei fonograme este utilizată în scopul unei radiodifuzări prin intermediul undelor radioelectrice sau pentru orice comunicare publică și că această remunerație este repartizată între artiștii interpreți sau executanți și producătorii de fonograme în cauză. [...]”

9 — Hotărârea din 4 octombrie 2011 (C-403/08 și C-429/08, Rep., p. I-9083, punctele 183-207).

10 — A se vedea Hotărârea SCF, punctele 74, 75 și 89, și Hotărârea Football Association Premier League și alții, punctul 188.

11 — În special: Convenția internațională privind protecția artiștilor interpreți sau executanți, a producătorilor de fonograme și a organismelor de radiodifuziune, adoptată la Roma, la 26 octombrie 1961, Convenția de la Berna pentru protecția operelor literare și artistice (Actul de la Paris din 24 iulie 1971), astfel cum a fost modificată la 28 septembrie 1979, Acordul privind aspectele legate de comerț ale drepturilor de proprietate intelectuală, care constituie anexa 1C la Acordul de instituire a Organizației Mondiale a Comerțului (OMC), semnat la 15 aprilie 1994 la Marrakech și aprobat prin Decizia 94/800/CE a Consiliului din 22 decembrie 1994 (JO L 336, p. 1, Ediție specială, 11/vol. 10, p. 3), și Tratatul Organizației Mondiale a Proprietății Intelectuale (OMPI) privind interpretările și execuțiile și fonogramele, adoptat la 20 decembrie 1996 și aprobat prin Decizia 2000/278/CE a Consiliului din 16 martie 2000 (JO L 89, p. 6, Ediție specială, 11/vol. 20, p. 212).

12 — A se vedea Hotărârea SGAE, punctul 36, și Hotărârea Football Association Premier League și alții, punctul 186.

13 — A se vedea Hotărârea SGAE, punctele 43-46, Hotărârea Football Association Premier League și alții, punctele 192-194, și Hotărârea SCF, punctul 82.

14 — A se vedea Hotărârea SGAE, punctele 37-39, și Hotărârea SCF, punctele 84-87.

15 — A se vedea Hotărârea SGAE, punctele 40-42, Hotărârea Football Association Premier League și alții, punctele 197-199.

16 — A se vedea Hotărârea SGAE, punctul 44, Hotărârea Football Association Premier League și alții, punctele 204-206, și Hotărârea SCF, punctul 88 și următoarele.

cât și succesiv, unui număr nedeterminat, dar destul de important de persoane care pot recepționa emisiuni radiodifuzate în camere și care constituie un public nou în sensul că autorizația inițială a fost acordată pentru emisiunile radiodifuzate destinate persoanelor care le ascultă sau le vizionează în mod individual sau în sfera lor privată sau familială. În plus, pare dificil de negat că dotarea camerelor cu aparate de radio și de televiziune are un caracter lucrativ pentru centrul balnear, dat fiind că prezența acestora poate să atragă clientela mai mult decât în cazul în care acestea ar fi lipsit. Centrul balnear însuși a susținut că se află în dezavantaj concurențial dacă i se impune să plătească remunerații mai mari decât centrele din statele învecinate; orice astfel de dezavantaj ar fi și mai accentuat dacă acesta nu ar asigura deloc acces la emisiuni radiodifuzate în timp ce centrele cu care se află în concurență ar asigura un astfel de acces.

29. În Hotărârea SCF, Curtea a constatat că nu erau îndeplinite criteriilor relevante în cazul difuzării de muzică ambientală în prezența pacienților unui cabinet stomatologic privat. În special: pacienții unui medic stomatolog constituie mai degrabă un „ansamblu determinat de potențiali destinatari” decât un grup nedeterminat de „persoane în general”, aceștia sunt în număr limitat în orice moment, difuzarea de muzică ambientală nu este susceptibilă să aibă o repercusiune asupra veniturilor acestui medic stomatolog, iar pacienții beneficiază de muzica respectivă independent de voința lor în această privință¹⁷.

30. Niciuna dintre aceste considerații nu pare să se aplice într-o situație precum cea din procedura principală. În general, centrele balneare au o clientelă mai largă și mai puțin determinată decât în cazul medicilor stomatologi (iar avocatul centrului balnear a descris în ședință centrul balnear ca fiind probabil cel mai mare centru de acest tip din Europa), accesul la emisiuni radiodifuzate prin radio sau prin televiziune în camere poate avea repercusiuni asupra alegerii centrului de către pacienți, iar în ceea ce privește libertatea de alegere, acesta poate avea o influență semnificativă.

31. În plus, aparatele de radio și de televiziune se află în camerele clienților. Acestea sunt utilizate ca mijloc de divertisment pus la dispoziție de spațiul de cazare oferit de centrul balnear, iar nu ca tratament pentru îngrijirea sănătății. Această situație este în mod clar similară cu situația clienților hotelului din Hotărârea SGAE.

32. În subsidiar, trebuie să se analizeze dacă împrejurările din procedura principală pot intra sub incidența excepțiilor prevăzute la articolul 5 alineatul (2) litera (e) sau la articolul 5 alineatul (3) litera (b) din Directiva 2001/29. În opinia noastră, răspunsul este negativ.

33. Articolul 5 alineatul (2) litera (e) nu este pertinent, întrucât privește o eventuală excepție de la dreptul de reproducere prevăzut la articolul 2 din directivă, iar nu de la dreptul de autorizare a unei comunicări publice prevăzut la articolul 3. Numai acest din urmă drept este în discuție în procedura principală. În orice caz, articolul 5 alineatul (2) litera (e) privește „instituții sociale non-profit, cum ar fi spitale sau închisori”. Un centru balnear care funcționează în vederea obținerii unui profit nu se încadrează în această definiție.

34. Articolul 5 alineatul (3) litera (b) nu prevede excepții numai în cazul utilizărilor de natură necomercială, ci și în cazul utilizărilor „în folosul persoanelor cu handicap, având legătură directă cu acel handicap [...] în măsura impusă de handicapul specific”. În decizia de trimitere sau în observațiile prezentate Curții nu există niciun element care să sugereze existența vreunui raport între accesul la aparatele de radio și de televiziune din camerele centrului balnear și vreun handicap specific al pacienților.

17 — A se vedea punctele 95-98 din hotărâre.

35. În măsura în care niciuna dintre aceste excepții nu este aplicabilă, articolul 5 alineatul (5), la care instanța națională face de asemenea trimitere și care nu face altceva decât să limiteze sfera de aplicare a acestor excepții, nu prezintă relevanță.

36. În consecință, răspunsul nostru la prima întrebare este în sensul că este contrară Directivei 2001/29 o excepție instituită printr-o reglementare națională care nu permite remunerarea autorilor pentru comunicarea operelor lor prin intermediul unor aparate de radio și de televiziune pacienților aflați în camerele unui centru balnear care este o întreprindere comercială.

A doua întrebare

37. Dispozițiile relevante ale Directivei 2001/29 sunt suficient de necondiționate și de precise pentru ca societățile de gestionare colectivă să le poată invoca în fața instanțelor naționale, dacă statul membru nu a transpus în mod corect directiva?

38. Pe scurt, răspunsul OSA la această întrebare a fost unul afirmativ. Citând Hotărârea Küçükdeveci¹⁸, aceasta consideră că o instanță națională sesizată cu un astfel de litigiu trebuie să anuleze orice dispoziții contrare ale articolului 23 din Legea privind dreptul de autor.

39. Centrul balnear susține că, potrivit criteriilor stabilite în Hotărârea Foster și alții¹⁹, OSA este o emanație a statului: este supusă autorității sau controlului statului și dispune de puteri speciale în raport cu cele care rezultă din normele comune aplicabile în relațiile dintre particulari. Așadar, OSA trebuie să fie asimilată statului și nu poate invoca efectele directivei.

40. Guvernul ceh consideră că nu se ridică problema efectului direct: condițiile pentru aplicarea excepției prevăzute la articolul 23 din Legea privind dreptul de autor – radiodifuzarea într-un centru de îngrijire a sănătății și în cursul prestării serviciilor de îngrijire medicală – nu sunt îndeplinite. Chiar dacă un centru balnear este un centru de îngrijire a sănătății potrivit legislației naționale, astfel de îngrijiri nu sunt acordate clienților în camerele lor.

41. Guvernele german și maghiar amintesc că o directivă nu poate, în sine, să impună obligații în sarcina unui particular și nu poate fi invocată ca atare împotriva acestuia nici de un organism public, nici de un alt particular.

42. Comisia susține că, într-o situație precum cea în discuție, instanța națională trebuie să interpreteze reglementarea națională în conformitate cu dreptul Uniunii. Faptul că efectele juridice ale directivei trebuie luate în considerare în raport cu un particular sau cu relațiile dintre particulari nu influențează această cerință.

43. În esență, suntem de acord cu susținerile OSA și ale Comisiei.

44. În primul rând, la aplicarea dreptului intern, instanța națională este obligată, în măsura posibilului, să interpreteze dispozițiile acestuia în lumina textului și a finalității oricărei directive relevante pentru a atinge rezultatul urmărit de aceasta. Obligația este inerentă sistemului Tratatului privind funcționarea Uniunii Europene întrucât permite acestor instanțe să asigure deplina eficacitate a dreptului Uniunii atunci când judecă litigiile care intră în competența lor.

18 — Hotărârea din 19 ianuarie 2010 (C-555/07, Rep., p. I-365, punctul 56).

19 — Hotărârea din 12 iulie 1990 (C-188/89, Rec., p. I-3313, punctele 16-22).

45. Numai în cazul în care o astfel de abordare nu este posibilă – de exemplu, dacă aceasta ar conduce la o interpretare *contra legem* – este necesar să se aprecieze dacă o dispoziție relevantă a unei directive are efect direct și, în caz afirmativ, dacă acest efect direct poate fi invocat împotriva unei părți în litigiul din fața instanței naționale.

46. În consecință, instanțele naționale au obligația să facă tot ce se află în competența lor, luând în considerare ansamblul dispozițiilor de drept intern și aplicând metodele de interpretare recunoscute de acestea în vederea garantării efectivității depline a Directivei 2001/29 și a identificării unei soluții conforme cu finalitatea urmărită de aceasta²⁰.

47. În al doilea rând, apreciem că argumentul centrului balnear conform căruia OSA este o emanație a statului nu este pertinent. Efectul direct al Directivei 2001/29 s-ar putea invoca împotriva unei entități a statului numai în cazul în care centrul balnear ar putea să invoce o dispoziție a acestei directive care nu a fost transpusă în dreptul național²¹. Cu toate acestea, din răspunsul pe care l-am propus la prima întrebare rezultă că nu aceasta este situația. Din contră, se pare că centrul balnear se întemeiază pe o interpretare a dreptului național care nu ar fi conformă cu directiva. O astfel de interpretare nu poate fi admisă în lumina jurisprudenței rezumate anterior²². În orice caz, afirmația conform căreia OSA ar trebui considerată o emanație a statului pare destul de greu de susținut întrucât societățile de gestionare colectivă urmăresc mai degrabă să aplice drepturile particularilor care izvorăsc din dreptul privat decât să exercite vreo formă de autoritate de stat.

48. În consecință, răspunsul la cea de a doua întrebare trebuie să fie în sensul că, în cazul în care un stat membru nu a transpus în mod corect Directiva 2001/29, instanța națională sesizată cu o acțiune privind redevențele corespunzătoare drepturilor de autor formulată împotriva unui particular este obligată, în măsura posibilului, să interpreteze dispozițiile dreptului său național în lumina textului și a finalității acestei directive pentru a atinge rezultatul urmărit de ea.

A treia întrebare

49. Instanța națională solicită să se stabilească dacă anumite norme ale Uniunii Europene privind libera prestare a serviciilor și/sau abuzul de poziție dominantă se opun ca un stat membru să rezerve gestionarea colectivă a drepturilor de autor pe teritoriul său unei singure societăți de gestionare colectivă, creând astfel un monopol teritorial care nu permite destinatarilor serviciului să aleagă liber o societate de gestionare colectivă dintr-un alt stat membru.

Admisibilitate

50. Comisia consideră că această întrebare nu are decât o legătură foarte vagă cu litigiul principal, care privește definiția „comunicării publice”. Guvernele ceh și austriac susțin în continuare: nu există niciun element care să indice că centrul balnear a încercat să încheie un contract cu o societate de gestionare colectivă din alt stat membru și, indiferent care ar fi răspunsul, aceasta nu poate avea niciun efect asupra cererii privind plata redevențelor pentru drepturile de autor. Aceste guverne consideră că întrebarea nu este admisibilă. În ședință, OSA a adoptat aceeași poziție.

20 — Printre ilustrările clasice ale acestui principiu se numără Hotărârea din 13 noiembrie 1990, *Marleasing* (C-106/89, Rec., p. I-4135), Hotărârea din 5 octombrie 2004, *Pfeiffer și alții* (C-397/01-C-403/01, Rec., p. I-8835), și Hotărârea din 4 iulie 2006, *Adeneler și alții* (C-212/04, Rec., p. I-6057). Mai recent, a se vedea, de exemplu, Hotărârea din 24 ianuarie 2012, *Dominguez* (C-282/10, punctul 23 și următoarele și jurisprudența citată), și Hotărârea din 5 septembrie 2012, *Lopes da Silva Jorge* (C-42/11, punctul 53 și următoarele și jurisprudența citată).

21 — A se vedea, de exemplu, Hotărârea *Dominguez*, punctul 32 și următoarele, în special punctele 38 și 39 și jurisprudența citată.

22 — La punctele 44-46.

51. Nu suntem de acord cu faptul că Curtea ar trebui să refuze să răspundă la această întrebare. Potrivit unei jurisprudențe constante, numai instanța națională care este sesizată cu soluționarea litigiului și care trebuie să își asume răspunderea pentru hotărârea judecătorească ce urmează a fi pronunțată are competența să aprecieze, luând în considerare particularitățile cauzei, atât necesitatea, cât și relevanța întrebărilor pe care le adresează. În consecință, în cazul în care întrebările adresate au ca obiect interpretarea unei dispoziții de drept al Uniunii, Curtea este în principiu obligată să se pronunțe. Numai în situații excepționale Curtea poate refuza să se pronunțe asupra unei întrebări preliminare, numai dacă este evident că interpretarea solicitată nu are nicio legătură cu realitatea sau cu obiectul litigiului principal, atunci când problema este de natură ipotetică ori când Curtea nu dispune de elementele de fapt și de drept necesare pentru a formula un răspuns util²³.

52. În prezenta cauză, aceste împrejurări lipsesc. Decizia de trimitere consemnează că centrul balnear a susținut că OSA abuzează de poziția sa de monopol legal prin impunerea unor redevențe mai ridicate decât cele percepute de societățile de gestionare colectivă din statele membre vecine. Pentru a putea analiza acest argument, instanța de trimitere trebuie să ia în considerare cadrul normativ al Uniunii privind libera prestare a serviciilor și concurența, fiind astfel îndreptățită să solicite și să obțină îndrumări în această privință din partea Curții de Justiție.

Cu privire la fond

53. În primul rând, vom analiza cadrul normativ privind abuzul de poziție dominantă și ulterior vom examina cadrul normativ privind prestarea de servicii.

– Abuzul de poziție dominantă

54. Instanța de trimitere solicită să se stabilească, de fapt, dacă articolul 102 TFUE se opune ca un stat membru să acorde unei societăți de gestionare colectivă un monopol teritorial care restrânge dreptul de a alege al destinatarilor serviciilor societății respective.

55. Astfel cum s-a subliniat în mai multe observații prezentate Curții, un monopol legal deținut într-un stat membru poate constitui abuz de poziție dominantă în sensul articolului 102 TFUE. Cu toate acestea, simpla creare a unei astfel de poziții prin acordarea de drepturi speciale sau exclusive în sensul articolului 106 alineatul (1) TFUE nu este, în sine, incompatibilă cu articolul 102 TFUE. Un stat membru nu încalcă interdicțiile consacrate de cele două prevederi decât atunci când întreprinderea respectivă, prin simpla exercitare a acestor drepturi, ajunge să își exploateze poziția dominantă în mod abuziv ori atunci când drepturile respective pot crea o situație în care această întreprindere ajunge să comită astfel de abuzuri²⁴.

56. Abuzul pe care îl susține centrul balnear în procedura principală constă în faptul că OSA percepe redevențe excesive de la utilizator în lipsa concurenței. Îi revine instanței naționale competența să stabilească dacă aceste redevențe sunt, în fapt, excesive. În caz afirmativ (decizia de trimitere nu conține nicio mențiune în această privință), instanța de trimitere trebuie să stabilească pe baza constatării sale consecințele care se impun în contextul procedurii principale. Cu toate acestea, orice constatare a unui abuz de poziție dominantă se raportează în principal la comportamentul OSA, iar nu la validitatea legislației naționale în temeiul căreia a fost acordat monopolul în discuție. Legislația în cauză va fi contestată numai în cazul în care se demonstrează că aceasta a determinat OSA să săvârșească un astfel de abuz. Suntem de acord cu Comisia și cu mai multe state membre cu privire la

23 — Pentru un exemplu recent, a se vedea Hotărârea din 27 iunie 2013, Di Donna (C-492/11, punctele 24 și 25 și jurisprudența citată).

24 — Pentru un exemplu recent, a se vedea Hotărârea din 3 martie 2011, AG2R Prévoyance (C-437/09, Rep., p. I-973, punctele 67 și 68 și jurisprudența citată).

faptul că în dosar nu există niciun element care să sugereze că monopolul este acordat în condiții care sunt de natură să determine societatea de gestionare colectivă să perceapă redevențe excesive. Cu toate acestea, instanței naționale îi revine competența de a lua o decizie definitivă cu privire la problema în discuție, în măsura în care aceasta este ridicată în procedura principală.

– Servicii

57. OSA și mai multe state membre au susținut că activitățile societăților de gestionare colectivă nu intră sub incidența normelor Uniunii Europene privind libera prestare a serviciilor: fie acestea nu sunt deloc „servicii”, dat fiind că reprezintă simpla exercitare colectivă a drepturilor de către titularii de drepturi, fie sunt servicii neeconomice de interes general, care sunt excluse din domeniul de aplicare al Directivei 2006/123 prin articolul 2 alineatul (2) litera (a) din aceasta.

58. Nu suntem de acord. Activitățile societăților de gestionare colectivă intră în domeniul de aplicare al normelor din tratat privind libera prestare a serviciilor²⁵. Este adevărat că astfel de societăți prestează servicii, în primul rând, în beneficiul membrilor lor (titularii de drepturi în numele cărora acestea colectează redevențe). Cu toate acestea, este artificial să se susțină că, în pofida faptului că are personalitate juridică distinctă, o societate de gestionare colectivă nu reprezintă altceva decât extensia fiecăruia dintre membrii săi care acționează în numele acestuia. În mod clar, aceste societăți chiar prestează un serviciu titularilor de drepturi care, în caz contrar, ar constata că este dificil să colecteze redevențe, în special în cazul comunicării publice a operelor muzicale.

59. În opinia noastră, faptul că aceste servicii nu se încadrează în mod strict în una dintre categoriile enumerate (neexhaustiv) la articolul 57 TFUE sau că societățile de gestionare colectivă își desfășoară în principal activitatea pe o bază nelucrative nu poate schimba această situație. Societățile respective trebuie în mod necesar să fie remunerate într-un fel, chiar și numai pentru a acoperi costurile administrative și pentru personal. Prin urmare, considerăm că este dificil să admitem și faptul că activitățile societăților de gestionare colectivă constituie servicii neeconomice de interes general.

60. În plus, societățile de gestionare colectivă prestează servicii nu numai în beneficiul titularilor de drepturi, ci și în beneficiul utilizatorilor, precum centrul balnear²⁶. Un utilizator onest și diligent care dorește să plătească redevențe titularilor de drepturi pentru comunicarea publică a operelor acestora din urmă ar constata că este dificil să procedeze astfel în lipsa unui sistem de licențe pentru repertorii specifice acordate de societățile de gestionare colectivă.

– Articolul 16 din Directiva 2006/123

61. Observațiile prezentate Curții sunt aproape unanime²⁷ în ceea ce privește faptul că articolul 16 din Directiva 2006/123 nu este aplicabil situației din procedura principală, deși ele diferă în ceea ce privește motivele pentru care acesta nu este aplicabil. Diferitele argumente sunt: activitățile unei societăți de gestionare colectivă nu constituie „servicii” în sensul articolului 4 alineatul (1) din directivă, acestea sunt servicii neeconomice de interes general, excluse din domeniul de aplicare al directivei în temeiul articolului 2 alineatul (2) litera (a), sunt servicii de interes economic general excluse din domeniul de aplicare al articolului 16 pe baza articolului 17 punctul 1 și/sau aceste activități sunt excluse din domeniul de aplicare al articolului 16 pe baza articolului 17 punctul 11, care exclude dreptul de autor și drepturile conexe.

25 — A se vedea Hotărârea din 25 octombrie 1979, Greenwich Film Production (22/79, Rec., p. 3275, punctul 12), Hotărârea din 2 martie 1983, GVL/Comisia (7/82, Rec., p. 483, punctul 38), și Hotărârea din 20 octombrie 1993, Phil Collins și alții (C-92/92 și C-326/92, Rec., p. I-5145, punctul 24).

26 — A se vedea Hotărârea din 11 decembrie 2008, Kanal 5 și TV4 (C-52/07, Rep., p. I-9275, punctul 29), și Concluziile avocatului general Trstenjak prezentate în cauza în care s-a pronunțat această hotărâre, punctele 40-42.

27 — Centrul balnear a făcut trimitere la această dispoziție doar pe scurt, în legătură cu o hotărâre a Curții Constituționale cehe.

62. Am analizat deja dacă se poate considera că activitățile societăților de gestionare colectivă nu sunt deloc servicii sau sunt servicii neeconomice de interes general.

63. Cu toate acestea, apreciem că activitățile în discuție ar putea fi considerate servicii de interes *economic* general [articolul 17 punctul 1 din Directiva 2006/123], a căror definiție intră în competența statelor membre [articolul 1 alineatul (3) din aceeași directivă] și care sunt astfel excluse în mod expres din domeniul de aplicare al articolului 16, fiind în același timp excluse din domeniul de aplicare al directivei pe baza articolului 1 alineatul (2) din aceasta.

64. În orice caz, în opinia noastră, acestea ar trebui să fie excluse din domeniul de aplicare al articolului 16 din Directiva 2006/123 (dispoziția în legătură cu care instanța de trimitere solicită lămuriri) în măsura în care intră sub incidența dreptului de autor și a drepturilor conexe, enumerate la articolul 17 punctul 11 din aceeași directivă. Deși, într-o interpretare literală, această din urmă dispoziție privește exclusiv aceste drepturi, este evident că ea trebuie să privească în fapt serviciile legate de aceste drepturi, întrucât numai serviciile pot fi excluse din domeniul de aplicare al articolului 16. În plus, articolul 1 alineatul (3) prevede că directiva nu are ca obiect eliminarea monopolurilor care prestează servicii.

– Articolul 56 TFUE și următoarele

65. Faptul că serviciile prestate de societățile de gestionare colectivă nu intră sub incidența Directivei 2006/123 (a articolului 16 din aceasta) nu exclude ca ele să intre sub incidența dispozițiilor mai generale ale articolului 56 TFUE și următoarele. Aceasta fiind situația, se pare că nu se poate nega faptul că monopolurile teritoriale care limitează zona în care pot opera societățile de gestionare colectivă restricționează libertatea acestora de a presta servicii, o restricție interzisă în principiu de dispozițiile menționate. Acestea restrâng de asemenea, în egală măsură, libertatea titularilor de drepturi și libertatea utilizatorilor de a alege prestatori de servicii.

66. Dezbateră din fața Curții s-a concentrat pe aspectul posibilității justificării acestor restricții – dacă ele urmăresc un obiectiv legitim compatibil cu tratatele, dacă se justifică prin motive imperative de interes general și dacă sunt de natură să asigure realizarea obiectivului urmărit și să nu depășească ceea ce este necesar pentru atingerea acestui obiectiv²⁸.

67. Orice concluzie în această privință trebuie să se bazeze pe constatări de fapt care în principiu nu intră în competența Curții din cadrul unei proceduri preliminare. Cu toate acestea, argumentele prezentate atât în cursul procedurii scrise, cât și în cursul procedurii orale, permit Curții să ofere instanței naționale anumite îndrumări pentru analiza pe care urmează să o realizeze.

68. În ceea ce privește obiectivul urmărit, pare dificil de negat că protejarea intereselor titularilor drepturilor de autor (și ale utilizatorilor) prin asigurarea unei colectări și gestionări corecte și eficiente a redevențelor este un obiectiv legitim compatibil cu tratatele. Într-adevăr, nu se contestă utilitatea majoră a societăților de gestionare colectivă ca atare.

69. Ceea ce trebuie analizat este aspectul dacă motivele de interes public invocate în favoarea instituirii și/sau a menținerii unor monopoluri teritoriale pentru aceste societăți sunt „imperative”, în sensul că aceste monopoluri sunt nu numai adecvate, ci și necesare pentru a îndeplini obiectivul privind colectarea și gestionarea corecte și eficiente și nu depășesc ceea ce este necesar în acest scop.

28 — Pentru un exemplu recent din jurisprudența constantă a Curții, a se vedea Hotărârea din 18 iulie 2013, Citroën Belux (C-265/12, punctul 37).

70. În acest moment, credem că este util să amintim modul în care funcționează societățile de gestionare colectivă, cu un accent special pe operele muzicale, astfel cum a fost descris în detaliu în observațiile prezentate Curții.

71. Aceste societăți sunt asociații ale titularilor de drepturi care colectează redevențele datorate membrilor săi pentru, în special, orice comunicare publică a operelor acestor membri. Societățile în discuție realizează acest lucru prin acordarea de licențe utilizatorilor care doresc să se angajeze în astfel de comunicări, pentru repertorii specifice care cuprind mai multe opere muzicale sau operele mai multor titulari de drepturi. Acestea colectează redevențe de la titularii de licențe și supraveghează utilizatorii sau potențialii utilizatori verificând dacă operele sunt comunicate public și, în caz afirmativ, dacă utilizatorul deține o licență.

72. De obicei (deși nu în general), în Uniunea Europeană, societățile de gestionare colectivă își desfășoară activitatea (fie pe baza unui monopol legal, fie pe baza unui monopol *de facto*) pe teritoriul unui singur stat membru și pot fi obligate să accepte ca membri orice titulari de drepturi care au reședința sau sunt stabiliți în statul respectiv. În aceste cazuri, societățile de gestionare colectivă supraveghează și acordă licențe utilizatorilor de pe teritoriul aceluiași stat membru. În cazul în care un utilizator dorește să obțină o licență pentru un repertoriu gestionat de a societate de gestionare colectivă stabilită pe teritoriul unui alt stat membru, acest lucru este posibil prin intermediul acordurilor reciproce încheiate de aceste societăți, fiecare acționând pe propriul său teritoriu în numele celeilalte (celorlalte).

73. OSA și toate statele membre participante în procedură au avansat argumente în favoarea justificării monopolurilor, iar centrul balnear și în special Comisia au prezentat argumente contrare.

74. Pentru a rezuma foarte succint argumentele principale avansate în favoarea justificării, s-a subliniat că un sistem de monopoluri teritoriale instituit prin lege bazat pe acorduri de reprezentare reciprocă: oferă utilizatorilor un „ghișeu unic” pe teritoriul fiecărui stat membru, eliminând incertitudinea cu privire la locul din care trebuie să se achiziționeze licențele și cu privire la drepturile care sunt disponibile în temeiul diferitelor licențe, evită fragmentarea repertoriilor, în care societățile de gestionare colectivă „selectează” cei mai profitabili titulari de drepturi și neglijează interesele culturale locale sau ale unei minorități, oferă titularilor de drepturi o putere mai mare de negociere în raport cu utilizatorii dintr-un anumit teritoriu și contribuie astfel la prevenirea unei „uniformizări în sens descrescător” a nivelului taxelor de licență, permite statelor membre să impună condiții necesare în ceea ce privește administrarea societăților de gestionare colectivă și să le supună supravegherii și controlului oficial și reduce costurile evitând duplicarea resurselor necesare nu numai pentru administrarea, ci și pentru monitorizarea eventualilor autori ai unei încălcări pe un anumit teritoriu.

75. Contraargumentele prezentate Curții sunt, tot în mod foarte succint: nu este necesar să existe un „ghișeu unic” național întrucât ar putea fi creată o „platformă” la nivelul Uniunii care să pună la dispoziția tuturor potențialilor utilizatori toate informațiile necesare, în statele membre (precum Suedia și Regatul Unit) în care nu există monopol teritorial, nu se observă nicio fragmentare a repertoriilor, iar utilizatorii nu se confruntă cu nicio dificultate în a identifica și în a obține licențele pe care le doresc, alegerea liberă a prestatorului de servicii atât de titularii de drepturi, cât și de utilizatori va da naștere unei concurențe efective și, așadar, la redevențe mai corecte și la o colectare mai eficientă în beneficiul tuturor celor interesați, nu trebuie să existe un monopol legal pentru a permite statelor membre să reglementeze în mod eficient societățile de gestionare colectivă, costurile colectării (în legătură cu care s-a constatat că reprezintă 15 %-20 % din redevențe) sunt în fapt mai mari în contextul reprezentării reciproce, întrucât o societate de gestionare colectivă stabilită într-un stat membru nu ar avea nicio dificultate în a monitoriza utilizarea din alte state membre fie prin exploatarea propriilor resurse, fie prin recurgerea la resursele unei societăți de gestionare colectivă cooperante stabilită în acest alt stat membru, iar posibilitatea acordării de licențe multiteritoriale ar fi nu numai în beneficiul utilizatorilor (precum centrul balnear, care afirmă că face parte dintr-un grup care își desfășoară activitatea în mai multe state membre), ci și în beneficiul titularilor de drepturi.

76. Din multe puncte de vedere, o evaluare adecvată a acestor argumente ar presupune analiza unor afirmații contradictorii cu privire la situația de fapt, o chestiune care nu intră în competența Curții în contextul prezentei proceduri (este vorba mai degrabă despre o problemă ce intră în competența legiuitorului). Observăm în această privință că Tribunalul a admis recent o acțiune împotriva unei decizii a Comisiei constatând, printre altele, că mai multe societăți de gestionare colectivă au coordonat în mod nelegal delimitările teritoriale prin restrângerea întinderii licențelor la teritoriul național al fiecărei societăți²⁹. În hotărâre, Tribunalul a constatat în special că Comisia nu a reușit să susțină mai multe afirmații similare celor pe care le avansează în prezenta cauză³⁰. Împotriva acestei hotărâri nu a fost introdus niciun recurs, iar Comisia a admis în prezenta cauză că nu a motivat susținerile pe care le-a prezentat Tribunalului. Cu toate acestea, nu tragem nicio altă concluzie fermă din constatările Tribunalului, făcute într-o procedură diferită și în împrejurări diferite³¹, decât cea prin care subliniem că, atunci când se va pronunța o decizie definitivă cu privire la justificarea monopolurilor teritoriale legale în cazul societăților de gestionare colectivă, este de dorit să se realizeze o examinare amănunțită, ceea ce depășește competențele Curții în prezenta cauză.

77. Revenind la argumentele avansate în prezenta cauză, considerăm, în primul rând, că nu există niciun element în cuprinsul contraargumentelor care să pună în mod serios la îndoială caracterul adecvat al monopolurilor legale precum cel în discuție în ceea ce privește asigurarea unei colectări și a unei gestionări corecte și eficiente a redevențelor. Într-adevăr, Comisia susține că acestea au condus la duplicarea costurilor, însă avocatul OSA a afirmat în ședință că, în mod normal, costurile sunt împărțite în cadrul acordurilor de reprezentare reciprocă.

78. Ceea ce pare a fi mai degrabă în discuție este aspectul dacă aceste monopoluri sunt necesare și proporționale pentru realizarea obiectivului urmărit.

79. În această privință, „s-ar putea face multe afirmații în ambele direcții”³² – și apreciem că niciuna dintre părți nu a reușit să își susțină în mod decisiv argumentele din observațiile care au fost prezentate Curții în prezenta procedură.

80. De exemplu, pe de o parte, putem aprecia logica argumentelor privind oportunitatea esențială a „unui ghișeu unic” pe orice teritoriu, atât pentru titularii de drepturi, cât și pentru utilizatori; pe de altă parte, pare plauzibil că o astfel de facilitare ar putea să fie creată la nivelul Uniunii Europene dacă s-ar elimina toate restricțiile privind libera prestare a serviciilor în acest domeniu. Cu toate acestea, nu este în niciun caz stabilit că această din urmă situație ar putea în mod necesar să existe fără reglementare. Deși Comisia poate să fi constatat că nu există niciun element care să dovedească fragmentarea repertoriilor sau neglijarea muzicii de interes minoritar în puținele state membre în care nu există în prezent un monopol legal, aceasta nu înseamnă, în mod categoric, că aceste efecte nu sunt, în practică, prevenite în majoritatea statelor membre prin existența monopolurilor legale sau *de facto*. De asemenea, deși necesitatea reglementării activităților desfășurate de societățile de gestionare colectivă nu ar trebui să impună instituirea unor monopoluri naționale, obiectivul urmărit ar putea să fie dificil de realizat numai prin supunerea acestor societăți unor diferite măsuri naționale de reglementare, stabilite de statele membre în care acestea își exercită activitatea.

29 — Hotărârea din 12 aprilie 2013, CISAC/Comisia (T-442/08) privind Decizia C(2008) 3435 final a Comisiei din 16 iulie 2008 privind o procedură în conformitate cu articolul 81 [CE] și cu articolul 53 din Acordul privind SEE (cazul COMP/C2/38.698 – CISAC).

30 — A se vedea punctul 146 și următoarele din hotărâre.

31 — Decizia atacată în cauza T-442/08 se referea la „condițiile în care sunt administrate drepturile de execuție publică pentru operele muzicale, precum și la condițiile în care sunt acordate autorizațiile corespunzătoare numai în ceea ce privește modurile de exploatare prin internet, prin satelit și retransmisia prin cablu” (punctul 1 din hotărâre). Prezenta cauză privește comunicarea publică prin intermediul unor aparate de radio și al unor televizoare fixe, o situație în care este posibil ca aspectele teritoriale să aibă o relevanță mai mare.

32 — Sir Roger de Coverley, astfel cum este citat în *The Spectator*, 20 iulie 1711.

81. Pe scurt, considerăm că, deși s-au adus argumente solide pentru eliminarea monopolurilor teritoriale legale în vederea respectării interdicției din tratat referitoare la restricția privind libera circulație a serviciilor, nu s-a demonstrat că *atât* această libertate, cât și colectarea și gestionarea corecte și eficiente ale redevențelor aplicate comunicării publice a operelor muzicale prin intermediul unor aparate de radio și al unor televizoare fixe pot fi realizate fără un cadru de reglementare existent la nivelul Uniunii. Opinia noastră este susținută de Propunerea Comisiei de directivă a Parlamentului European și a Consiliului privind gestionarea colectivă a drepturilor de autor și a drepturilor conexe și acordarea de licențe multiteritoriale pentru drepturile asupra operelor muzicale pentru utilizări online pe piața internă. Această propunere prevede că „[a]cțiunea la nivelul UE este necesară în temeiul principiului subsidiarității [articolul 5 alineatul (3) din TUE], întrucât cadrul juridic de la nivel național și de la nivelul UE s-a dovedit insuficient pentru rezolvarea problemelor”³³.

82. Aceasta fiind situația, apreciem că, în ceea ce privește comunicarea publică a operelor muzicale prin intermediul aparatelor de radio și de televiziune fixe și sub rezerva unei eventuale reglementări a Uniunii Europene, se poate considera în mod legitim că monopolurile naționale legale ale societăților de gestionare colectivă urmăresc un obiectiv legitim compatibil cu tratatele, sunt justificate de motive imperative de interes general, sunt adecvate pentru asigurarea îndeplinirii acestui obiectiv și nu depășesc ceea ce este necesar pentru a atinge acest obiectiv. Opinia nu este infirmată de faptul că în câteva state membre nu există astfel de monopoluri. În aceste cazuri, excepția confirmă regula. Cu toate acestea, instanței naționale îi va reveni în cele din urmă competența de a soluționa aceste probleme în lumina situației de fapt care îi este prezentată.

Concluzie

83. În lumina tuturor considerațiilor de mai sus, apreciem că răspunsul Curții la întrebările adresate de *Krajský soud v Plzni* ar trebui să fie următorul:

- „1) O excepție care nu permite remunerarea autorilor pentru comunicarea operelor lor prin intermediul unor aparate de radio și de televiziune pacienților aflați în camerele unui centru balnear care este o întreprindere comercială este contrară dispozițiilor Directivei 2001/29/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 22 mai 2001 privind armonizarea anumitor aspecte ale dreptului de autor și drepturilor conexe în societatea informațională.
- 2) În cazul în care un stat membru nu a transpus în mod corect Directiva 2001/29, instanța națională este obligată, în măsura posibilului, să interpreteze dispozițiile naționale în lumina textului și a finalității acestei directive pentru a atinge rezultatul urmărit de aceasta. În împrejurări precum cele din procedura principală, nu prezintă relevanță aspectul dacă dispozițiile directivei sunt suficient de necondiționate și de precise pentru ca un particular să le poată invoca împotriva statului sau împotriva unei entități asimilate statului.
- 3) Aplicarea unor reglementări naționale care rezervă gestionarea colectivă a drepturilor de autor pe teritoriul statului membru unei singure societăți de gestionare colectivă a drepturilor de autor (monopol) și care, astfel, nu permit destinatarilor serviciului să aleagă liber o societate de gestionare colectivă dintr-un alt stat membru nu este interzisă de articolul 102 TFUE sau de articolul 16 din Directiva 2006/123/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 12 decembrie 2006 privind serviciile în cadrul pieței interne. Aceste reglementări sunt interzise potrivit articolului 56 TFUE și următoarele numai dacă se stabilește că nu urmăresc un obiectiv

33 — COM(2012) 372 final, aflată în prezent în Parlamentul European și în Consiliu; a se vedea punctul 3.2. din expunerea de motive. Deși materia vizată de propunere nu este identică cu cea în discuție în prezenta cauză, se pare că necesitatea unei acțiuni concertate este un aspect important în ambele cazuri.

legitim compatibil cu tratatele, nu se justifică prin motive imperative de interes general, nu sunt de natură să asigure realizarea obiectivului urmărit sau depășesc ceea ce este necesar pentru atingerea acestui obiectiv.”